

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Complectens ea quæ ad Sacramenta & mores pertinent

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1659

§. 11. De restitutione ob huius octavi præcepti violationem facienda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38979

quovis pravo affectu : qui fraude, aut iniusto aliquo processu in litibus utuntur.

Peccant qui ad testimonium ferendum citati, & à legitimo iudice secundum iuris ordinem interrogati aliquando falsum aut ambiguum, & contra ipsius iudicis mentem respondent: quod & similiter de ipsius accusatis & reistelligi debet; qui etiam præterea peccant; quando iudicem legitime aliquid statuenti, aut iustitiæ ministris illius iustitia exequentibus resistunt, aut vim aliquam inferunt,

Peccant etiam contra hoc præceptum qui alterius honori contumeliam irrogant; in eum verba probrola & iniuriosa proferunt, eidem peccata occulta palam exponunt; aut alia quavis cum irrisione, & contemptu obijciunt.

Peccant qui alterius famam secretò detrahunt; illi crimen aliquod falsum imponunt; aut verum malitiosè adaugent; aut eius peccatum occultum manifestant, vel rectè factum perperam interpretantur. Item qui rectè facta alterius inficiantur, vel eadem extenuant, aut de illis silent, vel ea frigide, ac simulatè laudant; cum ex silentio illo, & frigida seu simulata laude sequitur aliquod in proximo famæ dispendium.

Item qui alterum ad detrahendum alliciunt, aut illius detractione delectantur; vel qui cum possint & debeant detractionem non impediunt: qui susurrationibus causant discordias: qui libellos diffamatorios scribunt, aut in vulgus spargunt; illos pravo animo legunt, asservant, aut aliis legendos tradunt.

Peccant denique qui deliberatè ac temerè aliquid male de proximo iudicant vel suspicantur: qui actiones illius honestas vel indifferentes malè interpretantur.

§. XI.

De restitutione ob huius octavi præcepti violationem faciendâ.

DUPLEX restitutio occurrere potest ob huius præcepti violationem faciendâ, pro duplici damno famæ seu hono-

honoris ac bonorum fortunæ quod ex ea oriri potest: de utraque breviter aliquid dicendum est.

Atque in primis quod spectat ad restitutionem bonorum fortunæ, certum est ex iis, quæ præced. sect. dicta sunt, ratione mendacii, aut contumeliæ, vel detractiōnis incumbere obligationem restituendi, quoties per illud mendacium, aut contumeliā illam, seu detractiōnem damni alicuius causā iniuste data est, aliquo ex modis sect. præced. explicatis.

Constat præterea iudicem, qui sive in ferenda sententiā, sive in toto iudiciali processu iniustitiam aliquam commisit, unde secutum est damnum innocentis, ad illius compensationem obligari: similiter & illum, qui falso alterum accusarit, aut qui falsum testimonium in iudicio detulit, ad resarciendā damna inde secuta teneri.

Quod verò spectat ad restitutionem famæ, & honoris, certum est (ut ex communi Theologorum doctrina docet Scot. lib. 4. de iust. qu. 6. a. 3. in resp. ad 4. & post illum Valent. disp. 5. quæ. 6. de restit. pu. 5.) famam ablatam restitui debere, si tres concurrant conditiones: prima est, ut fama ipsa ablata fuerit: secunda, ut iniuste ablata fuerit: tertia, ut non fuerit recuperata. His tribus conditionibus concurrentibus.

Dicendum 1. eum qui alterum infamavit asserendo aliquid falsum de illo, ad famam illi restituendam obligari affirmando se dixisse falsum. Ita S. Doctor q. 62. a. 2. ad 2. & post illum Scot. Rich. Caiet. Sot. Nau. & alij apud Valentiam suprâ, qui tamen id ita esse intelligendum existimant, si alia ratione famam alterius à se iniuste læsam sufficienter reparare non possit.

Dicendum 2. illum, qui alterum diffamavit circumiens verum quidem sed occultum patefaciendo, ad famam illius restituendam obligari. non quidem dicendo se falsum dixisse; id enim esset mendacium quod (ut ex antè dictis constat) nunquam licitum est; sed aliqua alia ratione, nimirum vel dicendo se malè & inconsideratè locutum fuisse, ut monet S. Doct. in resp. ad 4. vel se antea quidem
existi-

existimasse id esse verum, sed postea comperisse perpetrare à se id esse dictum, ut cenfer Ioan. Major in 4. dist. 15. q. 16. vel si timeatur, ne apud personas eruditas, aut perspicacis ingenij similes loquendi modi opinionem de crimine proximi conceptam potius confirmet, quam et animis eorum deleant, Sor. & Nau. apud Valentiam existimant tacendum esse de illo crimine; illumque, qui famam detrimentum passus est, quacunq; data occasione de alijs rebus commendandum esse; ut sic quædam interiora compensatio fiat. Addit Valentia posse etiam eum, qui verum dicendo alterum infamavit, uti aliqua verbi ambiguitate aut mentali restrictione ad retractandum id quod à se dictum est: quod tamen ultimum remedium non est alijs deficientibus, & in gravi aliqua famæ reparanda necessitate cum maxima cautela videtur esse adhibendum.

Dicendum 3. illum etiam, qui crimen alterius occultum ab alio auditum refert, obligari ad reparationem famæ; si advertat hoc suum dictum in alijs (ut sæpe fit) inistram de proximo ingenerasse opinionem: quod prædicere poterit, sive adhibendo aliquod ex medijs supra dictis, sive ostendendo, & quantum poterit alijs persuadendo, quam incerta sint, & plerumque falsa, quæ de alijs palam audiuntur & referuntur. Ita Sor. Nau. & alij apud eundem Valent. supra. Ratio est, quia quotiescunque damnum famæ proximi iniuste illatum est, toties incurrit illius sarcienti obligatio: atqui hic ut supponimus tantum illatum est: ergo sarcendum est.

Sunt tamen aliqua causa ab illa restitutione famæ communiter excusantes eum, qui alterum infamavit. Prima est, si is, qui infamatus est, illi, à quo infamatus est, restitutionem famæ condonavit; nisi forte talis sit, qui condonare non debeat, quales sunt persona illæ, quarum fama bono publico necessaria; quam proinde negligere non debent, nec illius reparationem leviter condonare. Secunda, si id quod contra famam alterius oblocutus est, in oblivione abiisse prudenter existimerat. Tertia, si ex eius oblocutione nulla infamia secuta sit.

fit: puta quia illi, quibus crimen occultum patefecit, iam illud noverant, aut nullam fidem eius dictis adhibuerunt. Quarta, si fama quæ ablata est, per aliam viam sit recuperata. Quinta si famæ illius restitutio fiat moraliter impossibilis. Sexta denique, si non possit fieri sine amissione famæ, quæ sit longè maioris momenti; ut si prælatus aliquis, vel vir valdè illustris infamarit plebeium, non tenetur cū notabili iactura honoris sui famam illam resarcire; sed sufficit, ut id faciat eo meliori modo, quo sine propriæ famæ iactura id poterit; v.g. laudando illum eo genere virtutis in quo infamavit, aut alia ratione secundum iudicium viri prudentis. Ita Sot. Cord. Tolet. & alii apud Less. Lib. 2. c. 11. dub. 26.

Quæres, utrum in eo casu in quo fama restitui non potest, debeat pecunia compensari. Resp. probabile esse id, quod asserunt quidam Doctores, quos citat & sequitur Valentia Sup. nempe id fieri posse, ac proinde faciendum. Probabilius tamen esse id, quod Nav. Sylv. & alii quos citat & quibus subscribit Less. Dub. 16. docent; nullo scilicet pecuniæ pretio famam dignè compensari posse, iuxta illud Prov. 22. *Melius est nomen bonum, quam divitiæ multæ;* cum sit bonum superioris ordinis, nec proinde ad illam compensationem faciendam ullum obligari.

Quod autem de restitutione famæ, idem quoque de honoris læsæ compensatione intelligi debet, quoties quis aliquam contumeliam in alium protulit, aut quocunque alio modo honorem illius iniuste læsit: tunc enim illum reparare, & personæ læsæ satisfacere debet, vel ab ea petendo veniam, aut aliquid simile faciendo, quod iudicio viri prudentis honoris illius compensationi satis esse possit.

* *
* *